CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ACADEMIC RESEARCH IF=8.8
Volume 3, Issue 12, December 2025

TERI KASALLIKLARIGA CHALINGAN BEMORLARNING PSOXOEMOTSIONAL XUSUSIYATLARI

Narmetova Yulduz Karimovna
Toshkent davlat tibbiyot universiteti dotsenti,
psixologiya fanlari doktori(DSc)
Xusanboyeva Durdona
Toshkent davlat tibbiyot universiteti talabasi
https://doi.org/10.5281/zenodo.17862529

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 01-dekabr 2025 yil
Ma'qullandi: 05-dekabr 2025 yil
Nashr qilindi: 09-dekabr 2025 yil

KEYWORDS

teri kasalliklar, stigmatizatsiiya, psixologiya, izolyatsiya, ijtimoiy chekinish, o'z-o'zini baholash.

ABSTRACT

Ushbu maqola teri kasalliklariga chalingan bemorlar psixolagiyasi va uni barqarorlashtirish yollarini organadi. Teri kasalliklari inson tashqi korinishini ozgartiradi va unda ruhiy travmaga, jamiyatdan alohidalanishb qolishiga sababchi boladi. Teri kasalliklarida nafaqat jismoni, balki ruhiy noqulaylik keltirib chiqaradi, prafilaktika choralarida bemorlarni ruhiy qollab quvvatlash, psixoterapiya, motivatsiyon yondashuvning ahamiyati korsatilib otiladi. Ishning natijasida teri kasalligida ruhiy muvozanatnii saqlash davolash jarayoning muhim omili ekanligi isbotlanagan.

Teri kasalliklari bugungi kunda jamiyatimizning istalagan toifa vakillarida uchrovchi kasallik bolib u nafaqat jismoni balki insonning ruhiy holatiga ham kuchli tasir korsatadi. Ushbu kasalliklarga chalingan insonlarda o'z-o'zini baholash boshqalarga solishtrish hissi yuqori boladi. Tashqi korinishdagi noqulayliklar sababli kuchli depressiya, noqulaylik, jamiyatdan yiroqlashuv, o'zini o'zi izolya qilish, o'ziga bolgan hurmatning pasayishi kabi jarayonlar kuzatiladi.Ijtimoiy chekinish: teri kassalliklari insonning boshqalar oldida hijolat bolishiga, va ularning salbiiy fikridan chochib ulardan qochishiga sabachi boladi. Bemor o'z korinishi haqida oilasi dostlari qanday qabul qilishi haqida o'ylanishi va tashvishlanishi stressni yanada oshiradi ba'zan boshqalar uchun o'zini yuk sfatida qabul qilish kabi holatlar kuzatilagan.Teri kasalliklari odatta sezilarli darajada namoyon boladi. Ushbu kasalliklarning ayrim guruhlari irsiy, yani nasildan nasilga o'tuvchi bolib bu ruhiy stressni yanada oshishiga sabab boladi. Bu holat insonnning jinsiy chekinish hissini paydo qiladi. Ya'ni juftlashish jarayonidagi noqulayliklar, tabbiy kopayish-nasil qoldirish korsatkichining kamayishiga sababchi boladi.Teri kasalliklarida tana qiyofasining buzilishi tashqi ko'rinishga nisbatan norozilik hissini olib kelishi mumkin. Bu mavjud tana qiyofasi muammolarini kuchaytirishi yoki rivojlanishiga hissa qo'shishi mumkin.

Stigmatizatsiya va kamsitish: bazi teri kasalliklariga chalingan odamlar jamiyatda yani ishda maktabda, jamoat joylarida kamsitilishga uchrashlari mumkin. Bu holat ayniqsa yaqqol belgilari korinib turuvchi kasalliklarda psoriaz, viltigo kabi kasalliklarda kuzatilgan. Teri kasalliklari rivojlanib borishiga immun tizimining buzilishi, moddalar almanishinuvi buzilishi neyroendokrin kasalliklari tashqi muhit ekologik omillari, alimentar, asabiylashish va shu bilan

bir qatorda bemor tomonidan nazoratisiz dorilarni qabul qilishlari sabab bolmoqda. Bemor tez tuzalib ketish maqsadida shifokor nazoratisiz dori, tabletkalarni qabul qilish jarayonlari kuzatilgan. Bu esa faqat kasallikni yanada kuchayishiga sababchi bolgan. Bunga asosiy sabab bemor oʻzidagi noqulaylik hissi tufayli uyat natijasida tezroq tuzalib ketishga harakat qiladi. Nazoratsiz qabul qilingan dorilar bemorda alergiya qoʻzgʻatib undagi holatni yanada yomonlashtirish holati kuzatilgan.

Teri kasalliklari

Dermatofitoz-teri, tirnoq, soch zararlanishi. Belgilari qichishish qizil halqa korinishida toshma. Viltigo-melanin yoqligi oq dogʻlar. Impetigo-yiringli teri infeksiyasi, yuzda asal rangli qobiq, nam yiringli oʻchoqlar. Eritrodermik posoriaz-butun tana qizil kuygan teriga oʻxshash, qalin tuklar va yorilishlar kuzatiladi.

Psixologik davolash

Bemorlarni davolashda birinchi qadam uning osixologik holatini baholash. Bunda turli test va suhbatlardan foydalaniladi.

Ikkinchi qadam shifokor tomonidan kassalik haqida bemorga tushuntirish, uning yuqumli yokiunday emasligi, davomiyligi, nazorat mavjud yoki emasligi haqida tushuncha beriladi. Bu stresni 50% gacha kamaytirishi mumkin. Bemorga stresni kamaytirish uchun terapiya tafsiya qilinadi, misol uchun yoga, meditatsiya, ijtimoiy qollab quvvatlash beriladi. Tana bilan ishlash, uning kuchli tomonlarini korsatish, koʻzgudan uyalmaslik, holatni borttirib yubormaslik oʻrgatiladi.

Xulosa

Teri kasalliklariga chalingan bemorlar psixikasida kuchli oʻzgarishlar boʻlib, bemor ruhiy tushkun holatida boʻladi. Bu uning oʻziga Zarar keltirishiga sababchi bolishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.James, W. D., Berger, T. G., Elston, D. M. Andrews diseases of the skin clinical dermatologiy. 13th ed. Elsevier, 2019.
2.Koo, J., Lee, C. S. PSychodermatologiy: the psychologicalimpact of skin Disordes. Cambridge university press, 2018.
3.Oʻzbekiston SSV. Teri kasalliklarini tashislash va davolash boʻyicha klinik protokollar. – Toshkent, 2021.
4.Saidov S., Karimova D. klinik psixologiya asoslari. - Toshkent: Fan, 2016.
5.Xolmatov A. stress va sogʻliq. – Toshkent, 2014.
6.Gʻiyosov O. Psixoterapiya asoslari. – Toshkent: Tibbiyot akademiyasi, 2018.
7.Xudayberdiyev A., Raxmonov A.” surunkali teri kasalliklarida psixologik omillarning oʻrni.” Oʻzbekiston tibbiyot jurnali, 2019.
8.Нарметова, Ю. (2017). Психологическая помощь больным с хроническими соматическими заболеваниями.
9.Нарметова, Ю. (2015). Психосоматик беморларда эмоционал холат бузилишлари ва уларга психологик ёрдам курсатишнинг узига хослиги. УзМУ хабарлари.
10.Нарметова, Ю. (2014). Депрессия-психосоматик касалликларнинг предиктори сифатида. Scienceweb academic papers collection.
11.Нарметова, Ю. К. (2022). Психосоматик беморларнинг психоэмоционал хусусиятлари.

12.Axmedova, M. T., & Narmetova, Y. K. (2023). BOLALARDA OLIY NERV FAOLIYATI TIPLARINING XUSUSIYATLARI VA ULARNI TARBIYALASH. Academic research in educational sciences, 4(TMA Conference), 707-712.
13.Karimovna, N. Y., & Qizi, V. M. A. (2025). YUQUMLI KASALLIKLARI BILAN KASALLANGAN BEMORLARNING PSIXO-EMOTSIONAL XUSUSIYATLARI. Central Asian Journal of Academic Research, 3(5-5), 20-24.
14.Нарметова, Ю., & Дехкамбаева, З. (2024). ВЛИЯНИЕ НЕРЕШЁННЫХ ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ КОНФЛИКТОВ И АЛЕКСИТИМИИ НА СОМАТИЧЕСКОЕ ЗДОРОВЬЕ. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 4(12), 97-99.
15.Юлдуз, Н. (2023). Психосоматик беморлар психоэмоционал холатини психодиагностика ва психокоррекцияси.

INNOVATIVE ACADEMY